

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۴.

اول

۲ —

جاریه

۴۰

انساب نگاری شیعه تا پایان قرن هفتم هجری

سید محمد رضا عالمی

www.ketab.ir

عالمی، سید محمد رضا، ۱۳۵۹ -

انساب نگاری شیعه تا پایان قرن هفتم هجری / سید محمد رضا عالمی. - قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۹۳.

هفت، ۲۳۲ ص.: جدول. (پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ ۲۷۷: تاریخ: ۵۸)

ISBN: 978-600-298-042-7

بها: ۷۲۰۰۰ ریال

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۲۰۱] - ۲۱۱؛ همچنین به صورت زیر نویس.
نمایه.

۱. شیعه - نسب نامه. ۲. نسب شناسی. الف. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. ب. بنیاد پژوهش های اسلامی آستان

قدس رضوی. ج. عنوان

۲۹۷/۴۱۷

۱۳۹۳ الف ۱۶ع/۵/۲۱۱ BP

۳۵۰۴۱۴۲

شماره کتابشناسی ملی

انساب نگاری شیعه تا پایان قرن هفتم هجری

مؤلف: سید محمد رضا عالمی

«پژوهشگاه حوزه و دانشگاه» و «بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی»

ویراستار: سعید رضا علی عسکری

صفحه آرای: اعتصام

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۳

تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: سعیدی

چاپ: قم - سبحان

قیمت: ۷۲۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشران محفوظ و نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

قم: ابتدای شهرک پردیسان، بلوار دانشگاه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۱۱۰۰ (انتشارات: ۳۲۱۱۱۳۰۰) نمابر: ۳۲۸۰۳۰۹۰

ص. پ. ۳۱۵۱-۳۷۱۸۵ ● تهران: خ انقلاب، بین وصال و قدس، نبش کوی اُسکو، تلفن: ۰۶۶۴۰۲۶۰۰ و ۰۶۶۹۷۸۹۲۰

www.rihu.ac.ir

info@rihu.ac.ir

مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، صندوق پستی: ۳۶۶-۹۱۷۳۵، تلفن و دورنگار واحد فروش: ۲۲۳۰۸۰۳

www.islamic-rf.ir

info@islamic-rf.ir

سخن ناشران

نیاز گسترده جوامع علمی و حوزوی و دانشگاهی به متون درسی با نگرش اسلامی در رشته‌های علوم انسانی، حقیقتی انکارناپذیر است. برای رفع این نیاز، مراکز پژوهشی با توجه به محدودیت‌های موجود، می‌توانند با یاری و همکاری یکدیگر، آثار مشترکی تدوین و ارائه کنند تا افزون بر ارتقای کمی و کیفی پژوهش‌ها، از تکرارها و موازی‌کاری‌ها جلوگیری شود. از این‌رو، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه بر بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی برای نیل به اهداف یادشده، پنجمین اثر مشترک خود را با عنوان انسب‌نگاری شیعه تا پایان قرن هفتم هجری به جامعه علمی تقدیم می‌کنند.

این کتاب به‌عنوان منبع کمک‌درسی برای درس‌های تاریخ‌نگاری، منبع‌شناسی و نقد منابع برای دانشجویان رشته‌های تاریخ اسلام، تاریخ متون اسلام، تاریخ اهل بیت (علیهم‌السلام) و تاریخ تشیع در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری و نیز طلاب علوم دینی فراهم آمده است. از استادان و صاحب‌نظران ارجمند تقاضا می‌شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این پژوهشگاه را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی یاری دهند.

در پایان لازم می‌دانیم از تلاش‌های نویسنده گرامی، آقای سیدمحمدرضا عالمی، و نیز ارزیابان محترم طرح، دکتر سیدهادی عالم‌زاده، دکتر نعمت‌الله صفری فروشانی و حجت‌الاسلام والمسلمین محمد مهدی فقیه بحر العلوم سپاسگزاری کنیم.

پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
------------	---

فصل اول: مفاهیم و کلیات

۱-۱. انساب.....	۹
۱-۱-۱. معنای لغوی.....	۹
۱-۱-۲. تعریف اصطلاحی.....	۱۰
۲-۱. طرق انتساب.....	۱۱
۱-۲-۱. انساب عام.....	۱۱
۲-۲-۱. انتساب خاص.....	۱۲
۳-۲-۱. ولاء.....	۱۵
۳-۱. انساب‌نگاری.....	۱۷
۴-۱. شیعه.....	۱۸
۱-۴-۱. معنای لغوی.....	۱۸
۲-۴-۱. تعریف اصطلاحی.....	۱۹
۵-۱. پیشینه انساب و انساب‌نگاری در امت‌های قدیم.....	۲۲
۶-۱. انساب و انساب‌نگاری از دیدگاه قرآن و روایات.....	۲۶

فصل دوم: انساب‌نگاری اسلامی

درآمد.....	۳۱
۱-۲. شکل‌گیری انساب‌نگاری در میان مسلمانان.....	۳۱
۲-۲. تدوین نخستین کتاب‌های انساب و شروع انساب‌نگاری.....	۳۷
۳-۲. کتاب‌شناسی انساب‌نگاری.....	۳۸
۴-۲. جایگاه انساب‌نگاری در طبقه‌بندی علوم.....	۵۳
۵-۲. عوامل رشد انساب‌نگاری.....	۵۶
۱-۵-۲. کسب مشروعیت حاکمان.....	۵۶
۲-۵-۲. توجه و پرداختن طبقه حاکم به آن.....	۵۷
۳-۵-۲. قبیله‌گرایی.....	۵۹
۴-۵-۲. شعوبه‌گرایی.....	۶۰
۵-۵-۲. فتوحات.....	۶۰

۶۲	۶-۲. فواید و کارکردهای نسب‌شناسی.....
۶۲	۱-۶-۲. تاریخ‌نگاری.....
۶۳	۲-۶-۲. حدیث.....
۶۴	۳-۶-۲. فقه و حقوق.....
۶۷	۴-۶-۲. کلام.....
۶۷	۵-۶-۲. اخلاق.....
۶۸	۶-۶-۲. اجتماعی.....
۷۰	۷-۲. روش‌های انساب‌نگاری.....
۷۰	۱-۷-۲. مشخّر.....
۷۱	۲-۷-۲. مبسوط.....
۷۱	۳-۷-۲. تفاوت روش مشخّر و مبسوط.....
۷۲	۸-۲. اصطلاحات انساب‌نگاری.....
۷۶	۹-۲. سبک‌های انساب‌نگاری.....
۷۶	۱-۹-۲. سبک مدینه و شام.....
۷۷	۲-۹-۲. سبک عراق.....
۷۸	۳-۹-۲. سبک یمن.....
۷۹	۴-۹-۲. سبک غرب اسلامی.....

فصل سوم: انساب‌نگاری عمومی شیعیان

۸۱	درآمد.....
۸۱	۱-۳. شکل‌گیری انساب‌نگاری عمومی در میان شیعیان.....
۸۲	۲-۳. تألیفات شیعیان در انساب‌نگاری عمومی.....
۸۳	۱-۲-۳. جمهرة النسب.....
۸۶	۲-۲-۳. نسب معد و الیمن الکبیر.....
۸۷	۳-۲-۳. الاکلیل من اخبار الیمن و انساب حمیر.....
۹۱	۴-۲-۳. کتاب الایتناس بعلم الانساب.....
۹۴	۳-۳. تأثیر و تأثر انساب‌نگاری عمومی شیعیان و اهل سنت.....
۹۶	۴-۳. منابع انساب‌نگاران شیعه در انساب‌نگاری عمومی.....
۹۷	۱-۴-۳. نسب‌دانان نخستین.....
۹۷	۲-۴-۳. مصاحبه و گفتگو با علما و شیوخ قبائل.....
۹۸	۳-۴-۳. کتاب‌های پیشینیان.....
۹۹	۴-۴-۳. کتیبه‌ها و سنگ مقبره‌ها.....

فصل چهارم: تاریخچه انساب‌نگاری اختصاصی شیعیان

۱۰۱	درآمد.....
-----	------------

۱-۴	دلائل پیدایش و شکوفایی انساب آل ابی طالب.....
۲-۴	جریان شکل گیری انساب آل ابی طالب.....
۳-۴	تألیفات شیعیان در انساب نگاری آل ابی طالب.....
۱-۳-۴	کتاب المعقین من ولد الامام امیرالمؤمنین (علیه السلام).....
۲-۳-۴	کتاب سز السلسله العلویه.....
۳-۳-۴	تهذیب الانساب و نهاية الاعقاب.....
۴-۳-۴	کتاب ابناء الامام فی مصر والشام.....
۵-۳-۴	المجدی فی انساب الطالبین.....
۶-۳-۴	منتقلة الطالبية.....
۷-۳-۴	لباب الانساب والالقب والاعقاب.....
۸-۳-۴	الفخری فی انساب الطالبین.....
۹-۳-۴	التذکرة فی الانساب المطهرة.....
۱۰-۳-۴	بحر الانساب الکبیر فی انساب العلویین.....
۱۱-۳-۴	الاصحی فی انساب الطالبین.....

فصل پنجم: تحلیل و بررسی انساب نگاری اختصاصی شیعیان

درآمد.....	۱۶۵
۱-۵. انساب نگاری و منصب نقابت.....	۱۶۵
۲-۵. جغرافیای شبکه علمی نشابه ها.....	۱۷۳
۳-۵. توالی و نحوه ارتباط انساب نگاران اصلی انساب طالبیان.....	۱۷۵
۴-۵. ویژگی های انساب نگاران انساب طالبیان.....	۱۷۸
۵-۵. نقش مؤلفان امامی مذهب در انساب نگاری طالبیان.....	۱۸۰
۶-۵. گونه شناسی منابع انساب نگاران در انساب طالبیان.....	۱۸۰
۱-۶-۵. مورخان و سیره نویسان.....	۱۸۱
۲-۶-۵. انساب نگاران اولیه عمومی.....	۱۸۱
۳-۶-۵. انساب نگاران اولیه انساب طالبیان.....	۱۸۲
۷-۵. گونه شناسی ابزارها و روش های انساب نگاری طالبیان.....	۱۸۲
۱-۷-۵. مصاحبه.....	۱۸۳
۲-۷-۵. جرائد نقبا.....	۱۸۳
۳-۷-۵. مسافرت های طلب علم.....	۱۸۴
۴-۷-۵. مکاتبه.....	۱۸۶

خلاصه و نتیجه گیری.....	۱۸۷
پیوست.....	۱۹۷
فهرست منابع.....	۲۰۱

۲۱۳.....	نمایه آیات.....
۲۱۴.....	نمایه روایات.....
۲۱۶.....	نمایه اشخاص.....
۲۲۵.....	نمایه کتاب‌ها.....
۲۳۰.....	نمایه مکان‌ها.....

www.ketab.ir